

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

ŠTEV. 10

1-9-3-8

**STEBELNARSKI
ČEBELNIK**
LETNIK
XLI

GLASILO

SLOVENSKEGA
ČEBELARŠKEGA
DRUŠTVA

V

LJUBLJANI

Vsebina:

Izpodrezovalni satnik in solnčni topilnik	145	Dopisi	156
Več pozornosti preleganju	149	Društvene vesti	157
Opazovalne postaje	151	Naše podružnice	157
Peter Pavel Glavar	152	Drobir	158
Kotiček za radovedneže	154		

Važno opozorilo glede sladkorja.

Po sklepu lista — vsled česar je bil glavni odbor primoran izdajo te številke Slov. Čebelarja zadržati — je društvo dobilo odlok ministrstva financ z dne 21. septembra 1938 številka 65.837/III o nakupu in prodaji breztrošarinskega sladkorja za prehrano čebel. Temu odloku je sledilo dovoljenje finančne direkcije z dne 1. oktobra 1938 številka 19.621/V s katerim ima društvo dobivati sladkor za bodoče kampanjsko dobo, to je do 31. avgusta 1939.

Prodajo sladkorja pa je finančno ministrstvo zelo otežkočilo in nadzorstvo zelo poostriilo. Izdalo je izredno strogo naredbo in navodila vsem oddelkom finančne kontrole. Poleg že obstoječih odredb zahteva ministrstvo financ še:

1) da se sme prodajati sladkor le čebelarjem v onih okrajih, kjer ni bilo zadostne jesenske paše in kjer čebelne družine nimajo zadostne zimske zaloge v panjih. **Posebna tozadevna privoljenja mora izdati sreski kmetijski referent za vsak srez posebej;**

2) poleg sreskih kmetijskih referentov mora vsakemu čebelarju, ki namerava kupiti sladkor, **izdati potrdilo o resnični potrebi za nakup sladkorja tudi pristojni oddelek finančne kontrole;**

3) društvo mora kot doslej vsako prodano množino sladkorja sporočiti finančni kontroli, ki po svojem organu nadzira, če se je sladkor uporabil v prave namene.

Društvo bo podvzelo vse korake, da se ta nepraktična in zelo otežkočena prodaja sladkorja izboljša in omili, zasukrat pa se seveda mora ravnati po odredbi, da se reši čebele pogina.

Da olajša društvo svojim članom dobavo uradnih potrdil, je glavni odbor naprosil vsa sreska načelstva, da dostavijo društvu za posamezne okraje potrebno privoljenje za vse čebelarje v okraju. Upamo, da bodo sreska načelstva ugodila naši prošnji in izdala skupno tako dovoljenje za ves okraj in s tem prihranila našim članom pota na sreska načelstva.

Društvo bo delilo sladkor čebelarjem po svojih podružnicah, ki razmere svojih članov najbolj poznajo. Podružnice bodo sladkor razdeljevale na svojo odgovornost le onim čebelarjem, katerih čebelne družine to jesen nimajo v panju dovoljne množine medu za prehrano čez zimo. Podružnice naj zato nemudoma sestavijo seznam vseh čebelarjev - članov v svojem področju. Ti sezname naj vsebujejo točne naslove članov, število panjev in količino sladkorja; računati je po 5 kg sladkorja na panj. Ta seznam, ki mora biti spisan **v dvojniki** naj nato podružnice nemudoma predložijo pristojnemu oddelku finančne kontrole v potrditev. Tako potrjena seznama naj se odpošljeta z naročilom vred Čebelarskemu društvu. Pripominjamo, da sme vsak čebelar, za čigar okoliš je sreski kmetijski referent potrdil potrebo sladkorja, zahtevati od finančne kontrole potrdilo za vso množino sladkorja, ki mu po odloku ministrstva pripada, to je po 5 kg sladkorja na panj, od Čebelarskega društva pa lahko nato odkupi vso dovoljeno množino sladkorja naenkrat, ali pa v manjših količinah. Potrdila o resnični potrebi sladkorja bodo izdajale finančne kontrole brez vsakih taks.

Posamezni čebelarji pa, ki so predaleč od podružnic in so zaradi tega včlanjeni neposredno pri osrednjemu društvu, dobe sladkor pod istimi pogoji, ka-

(Nadaljevanje na 3 strani ovojnega lista)

Glasiló Slovenskega Čebelarskega društva v Ljubljani

Izhaja mesečno. — Urejuje: Avgust Bukovec, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje 14

Številka 10

V Ljubljani, 1. oktobra 1938

Letnik XLI

Izpodrezovalni satnik in solnčni topilnik

Rojec Vlado — Litija.

Nagon po graditvi satovja se pojavlja pri čebelah v neki popolnoma določeni življenjski dobi. Ta nagon je tesno povezan z njihovim telesnim razvojem in ustrojem. Je torej nekaka fiziološka nujnost in zato ne kaže, da bi ga preveč zatirali in umetno omejevali. Upoštevajoč to dejstvo, uvidevni čebelarji ne predstavljajo čebel zgolj na izdelane sate. Nekaj satov, ki so bili že dalje časa v rabi, vsako leto izmenjajo s satnicami in ne skrbijo samo za postopno obnovo voščenih zgradb pri posameznih družinah, temveč jim s tem nudijo tudi priliko, da morejo zadostiti svojemu gradbenemu nagonu. Iz istih razlogov v novejšem času mnogo priporočajo namestitve praznega satnika na skrajni levici ali desnici plodišča. Na satniku morejo čebele graditi po mili volji, ker jim izdelano satje sproti podiramo. G. Žnidaršič je že nekajkrat nastopil v našem listu za uvedbo takega satnika in njega praktičen pomen zadostno osvetlil z vseh možnih strani. Zanimivo pa je, da ga skoraj v vsakem svojem članku drugače imenuje.* Prvotno je

Op. ured. Spremembe v označevanju tega satnika gredo večinoma na rovaš uredništva, ki se ne more sprijazniti z nobenim izmed doslej rabljenih izrazov. To velja tudi za najnovejšega, ki ga uporablja g. Rojec.

Preuss je uvedel ta satnik zavoljo tega, da je po gradbeni delavnosti družine presojal, kdaj se v panju pojavi razpoloženje za roje-

rabil izraz kontrolni satnik, nato satnik za nazidek, kasneje nazidni satnik, v poslednjem članku pa se je odločil za gradilni satnik. Toda vsa ta imena z zadnjim vred vse preveč diše po nemškem izrazu „Baurmchen“ in vse premalo označujejo bistvenost opravila, ki ga čebelar vrši ob navedenem satniku. Bistveno vendar ni, da čebele grade satovje na satniku, kajti to delajo tudi na ostalih satnikih — bolj važno je, da čebelar v perijodičnih časovnih presledkih zgrajeno satovje podira, ali, kot pravimo, izpodrezuje. Zato sem okvirček nazval v svojih predlanskih navodilih za začetnike izpodrezovalni satnik in zdi se mi, da je izraz, če že ne brez prigovora, pa vsaj nekoliko bolj srečno izbran kakor katerikoli izmed gori navedenih. V svojih nadaljnjih razmotrivanjih ga bom dosledno uporabljal.

Iznajditelj izpodrezovalnega satnika je znani čebelar Emil Preuss. Pobudo

nje. Dokler čebele stavijo satje, zlasti trotje, ne mislijo na rojenje. Ko pa gradilni nagon zamre, lahko čebelar upravičeno domneva, da se bo panj začel pripravljati na rojenje.

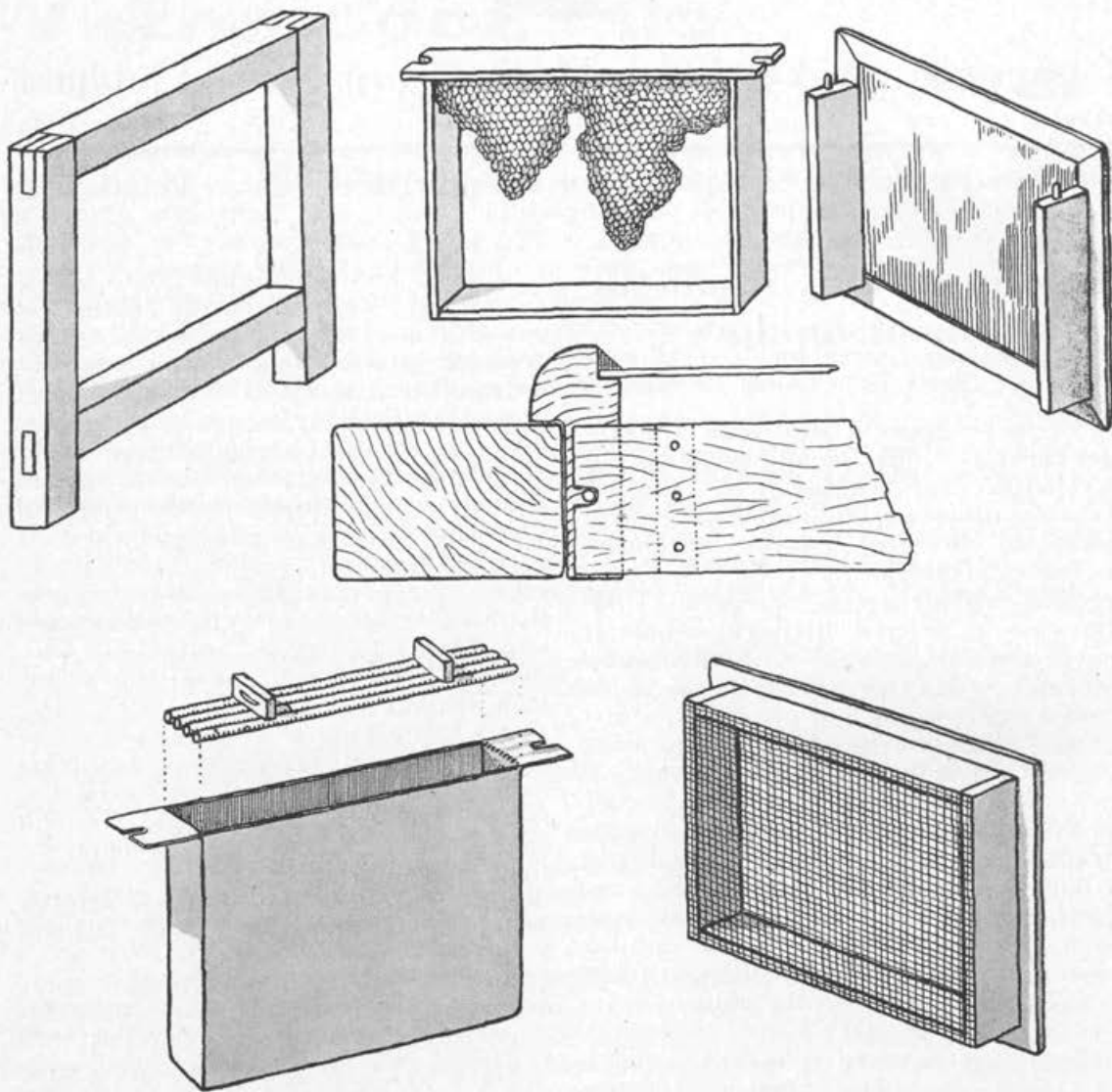
Bistvo tega posebnega satnika tiči tedaj v gradbi satja, ne pa v izrezovanju že dodelanih in zaleženih satov. Izrezujemo jih samo zaradi tega, da moremo kontrolirati, kdaj se v družini poleže razpoloženje za gradbo satja. Na to se moramo ozirati pri iskanju primerne slovenskega izraza.

Izraz „izpodrezovalni satnik“ ne pove nič bistvenega. Satje izpodrežujemo le v kranjičih in koših, kadar ga deloma odstranjujemo (n. pr. medenega, prestarega ali trotjega), iz satnikov ga pa izrezujemo.

Ker nismo jezikoslovci, ne prisegamo na pravilnost naših naziranj in prav radi prepuščamo končno sodbo tistim, ki jim gre.

zanj je našel v Gravenhorstovih spisih. Da se je satnik splošno uveljavil, pritiče zasluga njegovemu učencu Kuntschu. V svoji knjigi „Imkerfragen“ je namen in pomen satnika jasno opredelil ter vsaj v glavnem očrtal njegove prednosti. O teh prednostih je bilo dovolj govora tudi v „Slovenskem Čebe-

lat. Okenca ne zamrežimo. Zapiramo ga z zunanje strani s posebnim okvirčkom, ki ima spredaj vdelano šipo, zadaj pa ob obeh pokončnih krakih pribitih dvoje letvic, s katerimi ga je mogoče zagzoditi v odprtini okenca. Letvici morata biti toliko široki, kolikor znaša globina okenca, debeli 1 cm, dolgi pa

larju“. Zato ne gre, da bi jih ponovno premleval in pogreval. Moj današnji namen je, pokazati, kako je mogoče izpodrezovalni satnik praktično namestiti v okencu plodišča, kjer ga ima čebelar stalno pred očmi in mu je najlaže dostopen.

Okenca plodišča izdelamo na isti način kakor pri dosedanjih panjih iz 4 cm širokih ter 2 in pol do 5 cm debelih

12 mm manj, kot je okence znotraj visoko. Na letvici obešamo satnik, katerega razsežnosti morajo biti take, da je med njim in vsemi deli, na katere meji, 6 mm razstoja. Od šipe naj bo oddaljen kakih 8 mm, vsekakor pa ne več kot 1 cm in ne manj kot 6 mm. Ob koncih gornje prečnice naj ima dvoje zarez, s katerimi ga je mogoče utesniti med žeblička (brez glavic), ki sta zabita na

vrhu letvic. Satnik naj bo zbit iz 6 mm debelega lesa.

Popisani okvirček z vdeleno šipo in satnikom je celota zase. Iz okenca ga lahko vzamemo, kadar hočemo, ne da bi nam bilo treba pri tem iztikati tudi okence. Da ne pada ven, ga pritrdimo z dvema škrnjakoma.

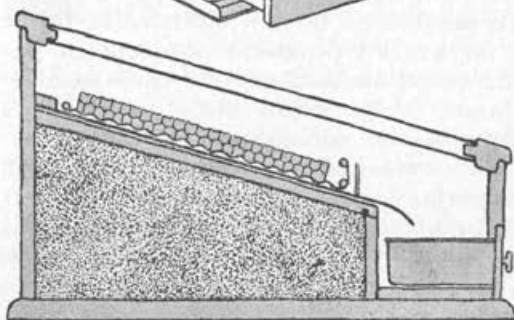
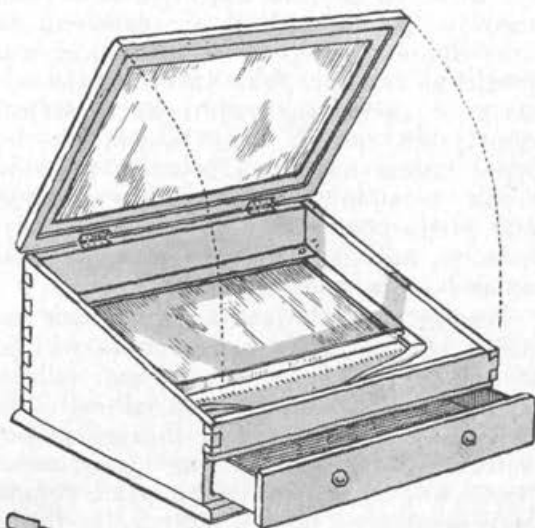
Čez zimo je izpodrezovalni satnik v okencu nepotreben. Snamemo ga z letvic in shranimo do prihodnje pomladi. Vse drugo bi lahko ostalo na svojem mestu. Prazen prostor, ki nastaja med satniki plodišča in šipo, bi čebel v tem času prav nič ne inkomodiral, le šipa sama bi nam delala nekoliko preglavic. Steklo pač ne propušča vlage in naši panji bi bolj močili kakor panji, pri katerih so okenca zavarovana z mrežo. Zato se mi zdi umestnejše, da odstranimo z izpodrezovalnim satnikom vred tudi okvirček, v katerem je vdeleno šipa, odprtino v okencu pa zapremo s posebnim vstavkom, ki ima na notranji strani pribito mrežo. Marsikomu tudi to ne bo všeč, kajti nov sestavni del pri panju samo komplicira njega opravljajne. Možna je še druga rešitev.

Okence je čez zimo v medišču nepotrebno. Prav lahko ga uporabljamo tudi za zapiranje plodišča. Ker je krajše in nima nožic, pa je treba ob straneh panja blizu dna pribiti dvoje majhnih, kvečjem 3 cm dolgih pločevinastih nosilcev, na kakršnih leži matična rešetka. Na ta nosilca naslonimo okence, režo, ki nastaja pod njim, pa zapremo s posebno zagozdo. Seveda mora biti v tem primeru tudi drugo okence brez nožic in docela istih razsežnosti kot prvo, tako da ju lahko vsak čas zamenjamo in poljubno uporabljamo v plodišču ali v medišču.

Popisana preureditev okenc ima še nekaj prednosti. Reža pod okencem v plodišču seže preko vsega panja. Pri spomladanskem čiščenju dna z grebljico se nam ni treba izogibati nožic. Za njimi ne zaostaja mel in druga nesnaga. Podloge, ki smo jih vložili ob zamitljenju, lahko izvlečemo tudi zadaj, kar je mnogo bolj priročno, ker nas čebele pri delu manj nadlegujejo kakor pri čiščenju s čelne strani. Nekateri čebelarji so ravno zavoljo tega nožice prirezali poševno, kar pa nedostatkov ne odpravi popolnoma.

Pri zapiranju plodišča ali medišča je treba vedno paziti na pravilno razvrstitev satnikov. Drugače kvačice ne primejo, če so satniki količkaj zveženi, pa celo ne. V našem primeru enostavno iztaknemo okvirček z izpodrezovalnim satnikom, skozi odprtino okenca pa nagajajoče satnike neposredno uravnamo in potisnemo med kvačice.

Končno lahko uporabimo prostor v okencu, če izpodrezovalni satnik umaknemo, tudi za namestitev pitalnika. Ta

pitalnik je preprosta pločevinasta posoda prizmatične oblike v velikosti izpodrezovalnega satnika. Drži približno 1 liter in je zgoraj odprt. Ko ga napolnimo z razredčenim medom ali sladkorno raztopino, položimo na gladino lesen plavač, sestavljen iz tankih okroglih letvic, ki so 1 do 1 in pol mm vsak-sebi. Plavač ščiti čebele, da se pri krmljenju ne zamažejo s klajo. S takim pitalnikom lahko kladimo tudi v medišču, le okenci je treba v tem primeru zamenjati.

Ne vem, koliko se je izpodrezovalni satnik že udomačil med našimi čebelarji, prepričan pa sem, da se bo vsa-

komur priljubil, kakor hitro ga bo preizkusil. Opozoriti pa moram vse čebelarje, ki so ga že uvedli, ali ki ga nameravajo uvesti, da je k izpodrezovalnemu satniku nujno potreben tudi solnčni topilnik. Količina satja, ki jo pridelamo v izpodrezovalnih satnikih, ni namreč nikdar tako velika, da bi se nam kuha izplačala. Izpodrezano satje se zaradi tega povaljuje po čebelnjaku in nam je stalno v napoto. Uničijo ga lahko tudi večje in miši. Pa to bi še ne bilo najhujše zlo. Toda satovje je največkrat že zaleženo in vsaj deloma natrpano z mesnatimi trofovskimi žrkami. Žrke izven panja odmro, se začno razkrajati in razširjati neprijeten smrad. Kaj takega ne bo trpel noben napreden čebelar. Žrke je treba nemudoma zamoriti in satovje čim preje pretopiti, a to opravimo najlaže, na najbolj primeren in najcenejši način v solnčnem topilniku.

Solnčni topilnik je tako preprosta naprava, da ga lahko vsak čebelar, ki je količkaj več mizarstva, sam izdelal. Ko bo spoznal njegove prednosti, mu bo postal nepogrešljiv obratni pripomoček. „Slovenski Čebelar“ je prinesel popis solnčenega topilnika pred večimi leti, vendar ne bo nikomur v škodo, če ga na kratko ponovno popišem in podam nekaj bežnih navodil za njega izdelavo. Ta navodila bodo prišla prav vsaj mlajšim čebelarjem, ki ne razpolagajo s starejšimi letniki strokovnega časopisja.

Solnčni topilnik, o katerem nameravam govoriti, je izumil angleški čebelarski strokovnjak Cowan. Nekateri ga pripisujejo tudi italijanskemu čebelarju Leandriju. V teku časa so drugi čebelarji na njem marsikaj izpremenili, vendar izpremembe niso take, da bi bila zabrisana prvotna oblika.

Za topilnik nam je najprej potreben obod, katerega stranice naj bodo staknjene na „lastavičji rep“. Sprednja končnica je dolga 60 cm in visoka 14 cm, zadnja končnica pa je še enkrat višja. Stranska dela sta prirezana v obliki trapeza in dolga približno 50 cm. Na ta obod je pritrjeno dno, ki je toliko večje, da nastane ob robovih ozek okrajek. Znotraj oboda je pribita v višini 6 cm pod gornjim robom poševna polica, ki naj bo na najnižjem koncu za kak decimeter krajša od nadalnje

deske. Prostor pod polico je zapažen z drobnim oblanjem ali žaganjem, polica sama pa je prevlečena čez in čez z belo (pocinjeno) pločevino. Pločevina naj sega nekoliko čez rob in naj bo spredaj žlebasto uvita. Žleb naj se proti sredini znižuje, tako da polagoma preide v lijast nastavek. Dobro je, da je pločevina prekrita zaradi lažjega čiščenja še s šipo, ki pa mora biti ob obodu pritrjena z ozkimi letvicami.

Topilnik se zapira s pokrovom, ki se stoji iz 5 cm širokega okvirja, v katerega sta vdeleni spodaj in zgoraj šipi z vmesno razdaljo 2 do 3 cm. Vsi vnanji lešeni deli topilnika naj bodo prepleškani s črno barvo, ki ne odbija preveč solnčne svetlobe in dobro zadržuje toploto.

Še dvojne sestavnih delov ima solnčni topilnik. Prvi je žičnata rešetka, ki jo polagamo na pravkar opisano polico, drugi pa je pločevinasto koritce, ki ga namestimo ob vznožju police. Žičnata rešetka, katere zanjke naj bodo precej široke, ima sprednji rob privihan navzgor. Nanjo pokladamo sate, ki jih nameravamo topiti. Pri topljenju ostane nesnaga na rešetki, vosek pa se po šipi cedi v žlebiček in čez lijasti nastavek v koritce. Da se vosek ne oprijemlje, mora biti v koritcu nekoliko vode. Koritce je lahko napravljeno tudi v obliki predala. Topilnik naj ima ob straneh dvojne držajev za prenašanje. Kadar ni v rabi, ga prekrijemo še z lesenim pokrovom, ki varuje šipe, da se ne pobijejo.

Če je solnčni topilnik pravilno zgrajen, če se dovolj tesno zapira, če nima nikakih razpok in rež, se dvigne v njem toplota do 70°, da celo do 80° C. Toplota docela zadostuje za topjenje satja, kajti tališče voska je nekako med 65° in 65° C. Topilnik deluje seveda le ob jasnih solčnih dnevih. Čez dan ga je treba večkrat obrniti za solncem, tako da je ves čas izpostavljen čim bolj navpičnim žarkom. Mlado satje, kakršno dobimo iz izpodrezovalnih satnikov, se v njem raztopi skoraj brez kaleža, v tropinah starega satja pa ostane še kakih 40% voska. Zato jih je treba shraniti in pozneje, ko se nabere dovolj blaga, še prekuhati.

Več pozornosti preleganju

Vladi Martelane — Črnomelj.

Da, preleganje je dogodek v čebelni družini, ki zahteva našega popolnega razumevanja. Moje vrstice so namenjene v prvi vrsti začetnikom, da bi se v položaju gotovo in pravočasno znašli in ne delali prelegajoči družini s svojo vsiljivostjo prehudih krivic.

Kateri panji pa prav za prav prelegajo? V pretežni večini taki, ki vedno nekoliko zastajajo za drugimi; po moči v II in III kategoriji. To store včasih tudi močni panji, toda iz istega vzroka kot šibkejši. Matica družini ni po volji; brez šumnega rojenja jo je sklenila zamenjati. Bistvo čebelarjevo oko sicer opazi neko manjvrednost te ali one družine, ne najde pa vedno točnih vzrokov za tako stanje. Hvala Bogu, da imamo tu čebele, ki so v svoji nagonski presoji skoro nezmotljive. Brez skrbi se lahko nanje zanesemo. Človek, tako popolno bitje, mora kar ostrmeti nad tako sposobnostjo malih čebelic. Vprašajmo se, ali premore človeštvo veterinarja-anatoma, ki bi z mirno vestjo, vsaj približno določil defektnost matice, in s tem opravičil njeno odstranitev? Lahko trdimo, da takega lahko še čakamo, pa ga ne bomo dočakali. V večnem boju za obstanek je narava dala čebelam za nas nepojmljivo sposobnost, da ugotove vnaprej neprepredljivo propadanje matice. One takorekoč gledajo v bodočnost, so nekaki preroki. O tem sem se uveril pred leti s tem primerom:

Močan panj s krasno zalego je nepričakovano nastvil dva matičnika. Takoj sem si bil na jasnem, da gre za preleganje. Kar hudo mi je bilo za tako krasno matico, odlične plodnosti. Dvomil sem v presojo čebel in rešil krasno žival v trisatni prašilnik. Po 8 dneh je ta matica v novem domu popolnoma odpovedala in postala trotovka. Čebele se torej niso varale ter so še pravočasno preskrbele za izmenjavo matice. Kaj bi se zgodilo, ako bi nevesč čebelar, iz bojazni pred rojenjem, podiral take matičnike? Družini bi delal krivico in jo na koncu gotovo upropastil. Pustimo čebelam v tem pogledu prosto pot, ker se dobro zavedajo, kaj delajo.

Da se čebele odločijo za preleganje in stavijo obstoj družine na kocko, je gotovo vzrok pomanjkanje matične plodnosti. Vsekakor je bolje, da družina tvega preleganje, kakor da bi čakala brez matice ali kot tro-

tovka žalostnega konca. Primerov, ko čebele same nadomeste matico, je troje vrst. V prvem matica nenadoma izgine, bodisi da umre zaradi kake bolezni ali jo čebelar po nesreči stisne, kar se tudi največkrat v resnici zgodi. Tedaj potegnejo čebele kje v gnezdu navzdol zakrivljene zasilne matičnike. Ta nepričakovana izguba je našla čebele popolnoma nepripravljene, zato si izberejo nekaj eno, ali dvodnevnihih ličink, razširijo njih celico v zasilni matičnik in jih pričnejo po treh dneh starosti pitiati s kraljevsko hrano. Panj ostane v takem primeru 25—30 dni brez zalege in če ni dovolj močan, ga moramo med tem časom podpreti z nekaj sati pokrite zalege. Ta način obnove matice, posebno v aprilu ali maju, je skrajno nezaželen pojav. V srednji letini imamo edino zadoščenje v tem, da smo dobili mlado matico. Bodimo pri opravljanju čebel mirni in previdni, da ne bomo imeli take obnove matice mi na vesti.

Pri drugem načinu preleganja čebele sicer spoznajo propadanje matice, toda nekoliko prepozno. Ob prednjih robovih satov, napihnejo nekoliko rojilnih matičnikov. Verjetno je, da s prevaro prisilijo matico, da te matičnike tudi zaleže. Celo čebelar si ni vedno na jasnem, kaj družina namerava. Dejstvo, da ima bolj šibka družina le nekoliko matičnikov in še te v sredini gnezda, nas uveri o preleganju. (Matica normalne družine, ki namerava rojiti, zalega matičnike od skrajnih satov proti srednjim).

Čim so v takem primeru matičniki zaleženi, izgine stara matica še preden se nova izvali. Če ne pade naravne smrti, jo čebele kot nerabno ugonobe. Le v izjemnih primerih gre s peščico čebel v obliki malega roja iz panja, se usede na kako vejo, dokler roj kdo ne ogrebe. Taki roji niso vredni počenega groša.

Tretji primer preleganja, pravo preleganje, je skoro tajen in skrit. V sto in sto primerih ga čebelarji niti ne opazijo. Edino oni, ki stalno nadzorujejo panje, ali barvajo matice, imajo srečo, da popravijo takemu panju za eno ali dve leti starost matice. Barvanje matic ima torej dve prednosti. Prva je, da matico takoj opazimo, druga, da določimo njeno starost, odnosno preleganje. Ta način preleganja je za vsakega čebelarja pravi blagoslov. Čebele stare matice ne odstranijo prej, dokler ne prične zalegati nova.

Kaj privede čebele do tega, da prelomijo staro tradicijo: en narod, ena kraljica? Dvojno je možno: ali velika udanost do sta-

re matice, ali preračunljiva strpnost, do končnega pozitivnega uveljavljenja mlade matice. Morda poznajo čebele izrek: „Bolje drži ga, kot lovi ga.“ Za svojo osebo bi zagovarjal drugo možnost. V tem me je uveril letos izreden slučaj. Med panji zasačim preleganca. Z belo barvo označena matica iz l. 1936. klavrno leze po satju in zalega tu pa tam trojko zalego v čebelje celice. To je znak konca njene moči. Čebele niso tega spregledale, odkrit rojni matičnik je priča, da se je mlada matica že izlegla. Pri natančnem opazovanju jajčec sem opazil, da so v nekaterih celicah po 2—4 trojta jajčeca, v drugih pa lepa, pokončna in poševna v sredini na dnu celic, katera je mogla zaleči samo normalna matica. In res, po istem satju prileze krasna mladica, kateri je molelo iz zadka del jajčeca. Torej vsekakor sprášena. Ko sta se matici približali, sem se zbal, misleč, da se bosta pograbili, a zgodilo se je ravno obratno. Prav ljubeznivo sta se s tipalkami božali. Po dveh dneh sem panj ponovno pregledal. Mladica je lepo zalegala, stara pa je bila v onem usodepolnem klopčiču čebel iz katerega ni rešitve.

Panj pri normalnem preleganju ne oslabi, ker v zaleganju ni presledka. Tudi donos ne trpi, ker družina ne zapade v rojnilno brezdelje. O, da bi čebele vedno tako tajno prelegale, koliko manj krivic bi pretrpele od nevesčih čebelarjev. Priznati moram, da sem ravno glede preleganja naletel med začetniki na veliko nerazumevanje. Čim najdejo na bradi mrtvo matico, pregledajo panj, seveda površno in ako ne najdejo v celicah odkrite zalege ali vsaj jajčec, menijo, da je družina brez matice. Tedaj sledi reševanje panja z dodajanjem rezervnih oprášenih matic, katere čebele trdovratno odklanjajo in more.

Nekoč, se spominjam, kako me je nekdo kar s silo vlekel pred njegove čebele in mi na bradi nekega panja pokazal, kako so čebele v klopčiču obdelovale matico. Ves razburjen mi je hitel razkladati, da bo panj sedaj brez matice, ker mu itak že sedaj manjka odkrita zalega. Bil je prepričan, da je treba družini takoj dodati novo matico, ker mu ta gotovo ni bila po volji. Komaj se je vdal mojim nasvetom, da naj pusti panj vsaj osem dni pri miru. S kislim obrazom se je vdal mojemu nasvetu, ker je že vse pripravil, da doda „brezmatičnemu“ sat s pokritimi matičniki. Morebitni neuspeh sem mu obljubil popraviti z lepo rezervno družinico. Iz obraza sem mu čital, da se je vdal le navidezno, bolj iz spoštovanja kot iz prepričanja. Ni mogel drugače kakor da se je

na koncu obme obregnil: „Vedno učite, da je čudež pri čebelah nemogoč, tu pri meni ga pa naravnost zahtevate.“

Po preteku 8 dni sem bil zopet pri njem: nič me ni bil vesel. Le bolj prisiljeno se je podal z menoj k panju. Sumil sem, da je kljub svarilom svojo namero izvedel in dodal že pred dnevi pokrite matičnike. Vzajem srednji sat iz panja in glej ga šmenta: pardnevene ličinke, pokrita zalega in trije v sredini pregrizeni matičniki. Podam mu sat v roko in ga vprašam, zakaj je svojo namero tako trdovratno izvedel. Podrti matičniki, to mu ni šlo v glavo. „Vidite“, pravi, „tej družini ni pomoči, sama sili v pogubo. Da sem porinil ta sat v panj, prosim, ne štejte mi v zlo; želimo pač samostojnih izkušenj. Sedaj ne preostaja drugega, kakor da dodamo vašo obljubljeni družinico.“ Smeje sem odvrnil, da moja matica ne pride več v poštev, ker se ni držal dogovora. „Najprej bova panj temeljito pregledala, potem pa ukrepala“, sem dejal. Z upornimi kretinjami se je lotil dela. Ko je potegnil tretji sat iz panja je kar planilo iz njega: „Jajčeca! Evo mlada matica! Prosim razvozajte mi to štreno.“

Razložil sem mu, da je panj nekako pred enim mesecem izgubil matico, da so čebele na navadnih celicah potegnile več zasilnih matičnikov, iz katerih se je izleglo več matic, od katerih so si čebele eno izbrale, druge pa pomorile. Odlomek take tragedije se je vršil pred 8 dnevi na bradi panja. V nekoliko dneh se je preostala matica oprášila in danes dokazujejo jajčeca, da že 5 dni zalega. Po nepotrebnem vsiljene matičnike so čebele odstranile. H koncu sem mu še dejal: „Pomnite, nobena družina ni tako nepredvidna, da bi morila svojo edino matico. Čebele se vedno zavedajo, kaj delajo, pustimo jim svojo pot.“

„Hvala za pojasnilo, danes sem za izkušnjo bogatejši,“ je dejal mož ob slovesu.

Zatirajte ose. Sedaj na jesen se pojavljajo številne ose, ki stikajo okrog panjev in nadlegujejo čebele. Jaz sem jih lovil z metuljnico, pa je bilo le malo uspeha, poskusil sem drugo prav uspešno sredstvo. V steklenico s kratkim vratom sem dal 2 žlici sladkorne raztopine, pomešane z jabolčnim moštom in nekaj malega medu. V dveh dneh sem se znebil vseh. V steklenici sem našel pajke, večje, muhe itd., toda niti ene čebele. Poskusite tudi drugi čebelarji to sredstvo, samo medu ne primešavajte preveč, da ne privabite čebel. **Vinko Riedl.**

OPAZOVALNE POSTAJE

Letošnji avgust je bil pa res deževen mesec, kot že dolga leta ne! Nekateri kraji naše ožje domovine so imeli nad polovico dni v dežju in zato ni čudno, da so bile tudi noči izredno hladne, posebno na Gorenjskem, kjer je letos sneg pokrtil vrhove Karavank že dne 25. Zaradi vednega deževja je ajda zelo bujno rastla in je pri Nedeljici bila celo meter visoka! Le malo katere postaje izkazujejo malenkosten donos z ajde, ki je letos popolnoma odpovedala.

Pomanjkanje ajdovega medu v panjih utegne postati letošnja zimo katastrofalno

za naše čebelice, ki bodo morale prezimovati na škodljivem gozdnem medu! Po pravici se bojimo griže in zato vprašujejo vsi čebelarji, kje in kdaj bomo dobili sladkor, da bi dopolnili zimsko zalogo. S tem bi si vsaj ohranili panje čez zimske mesece.

Slovenski čebelarji smo res čudni ljudje! Po dolgih letih smo dočakali nekaj medenega blagoslova in že ne vemo, kaj bi z njim!! Moledujemo za sladkor, da bi prezimili na njem čebele, ker je gozdni med res slab za prezimljenje. Obenem pa zamejtujemo božji blagoslov, kot bi bil ničvredno vsakdanje blago. Le pogledjte si cene medu:

Mesečni pregled za avgust 1938

Kraj	Višina nad morjem	Panj je teže									Toplina zraka			Dni je bilo							
		pridobil v			izgubil v			v mese-cu čistih dkg		največ pri-dobil		naj-višja	naj-nižja	sred-nja me-sečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih
		1.	2.	3.	1.	2.	3.	pridobil	po-rabil	dkg	dne										
		mesečni tretjini dkg																			
Blejska Dobrava . . .	577	—	—	55	80	45	—	—	70	25	31	+28	- 8	+17.74	14	13	—	14	11	6	—
Breg-Križe	483	—	50	110	—	—	10	150	—	30	19	+29	- 9	+18.06	29	17	—	12	15	4	3
Kranj	385	20	200	350	130	60	175	205	—	150	21	+34	- 5	+18.53	29	19	—	5	19	7	—
Virmaše - Škofja Loka .	361	15	470	665	185	80	345	540	—	195	21	+29	-11	+20.27	30	17	—	2	25	4	28
Tacen-Šmarna gora . .	314	25	—	210	330	240	230	—	565	60	25	+29	- 9	+18.85	30	9	—	13	8	10	2
Barje	289	475	575	400	90	10	285	1025	—	155	3	+31	- 6	+17.80	22	7	—	9	6	16	—
Dob	305	90	40	230	20	20	20	300	—	60	8	+30	-10	+19.66	30	18	—	9	14	8	4
Rova	350	30	260	265	85	75	245	150	—	110	20	+31	- 9	+19. —	29	18	—	9	13	9	5
Mekinje	415	30	50	160	100	80	120	—	60	50	29	+30	-10	+18.34	30	21	—	10	16	5	20
Škorno-Novi kloster . .	450	—	—	65	25	25	15	—	—	35	22	+31	- 7	+18.98	30	16	—	5	24	2	18
Sp. Ložnica-Žalec . . .	252	200	190	215	40	70	80	415	—	50	30	+23	- 7	+16.40	29	21	—	1	20	10	24
Leveč-Sl. Bistrica . . .	355	50	25	175	25	—	—	225	—	50	28	+34	- 4	+14.54	28	20	—	20	8	3	13
Muta	387	20	320	220	50	—	30	480	—	100	20	+27	-10	+17.53	28	22	—	5	24	2	11
Sv. Duh - Selnica . . .	536	—	—	30	50	60	30	—	110	15	27	+27	- 6	+14.66	29	15	—	7	20	4	9
Studenci-Maribor . . .	265	—	185	330	145	75	75	220	—	85	29	+29	- 8	+18.85	30	22	—	3	17	11	15
Cezanjenci	182	—	140	420	130	40	30	360	—	120	30	+29	- 9	+19.48	26	21	—	7	8	16	11
Nedeljica-Turnišče . .	170	35	265	335	40	5	—	590	—	185	30	+32	-11	+20.40	28	15	—	8	8	15	4
Žetale-Rogatec	322	—	—	160	110	20	—	30	—	30	24	+31	-11	+19.87	24	12	—	10	13	8	8
Donačka gora-Rogatec .	397	100	120	140	—	—	—	360	—	30	30	+33	- 7	+19.12	31	17	—	8	15	8	10
Kozje	307	—	—	—	35	35	55	—	125	—	—	+32	- 8	+20.62	25	11	—	7	14	10	13
Videm-Krško	168	—	50	240	140	90	—	60	—	50	31	+29	-10	+17.98	26	17	—	4	18	9	10
Zakot-Brežice	156	50	30	110	—	—	—	190	—	60	25	+30	- 6	+16.87	31	17	—	6	18	7	12
Toplice-Dol.	179	50	40	65	175	115	90	—	225	40	20	+28	- 8	+19.30	30	14	—	10	12	9	24
Krka	300	5	185	400	110	55	110	305	—	90	20	+30	-11	+18.46	28	7	—	14	11	6	22
Št. Janž-Dol.	347	345	50	400	95	235	70	395	—	260	26	+32	- 5	+18.29	27	16	—	6	21	4	1
Št. Vid-Stična	360	30	375	730	125	85	140	785	—	140	20	+28	- 5	+17.17	24	8	—	12	14	5	4
Cerknica	575	900	115	10	200	180	35	610	—	200	5	+29	- 5	—	28	19	—	6	17	8	10
Sv. Gregor-Ortnek . . .	736	350	20	—	30	180	110	50	—	110	6	+30	- 8	+16.91	28	17	—	11	9	11	14
Novo mesto	180	10	—	150	190	60	80	—	170	80	31	+37	- 8	+21.05	29	18	—	9	9	13	—
Šmarjeta	375	110	60	90	310	220	140	—	410	70	5	+30	- 9	+18.98	31	20	—	10	4	17	29
Valpča vas	280	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Vsi panji so AŽ sestava.

Okrog Brežic ga čebelarji prodajajo po sramotni ceni 10 Din za kg! In to naj bodo zavedni sodobni čebelarji! Pa še pravijo, da se za to ceno komaj zamore prodati. Ali res ne znate doma bolje porabiti medu? Daleč smo še od umnega gospodarsko usmerjenega čebelarjenja in reči moram le z obžalovanjem: žalostna nam mati! So pa že Gorenjci pametnejši: na drobno ga oddajajo po 20, morda kje tudi po 18 Din. Ceneje ga ne dajo, naj raje počaka do prihodnjega leta!

Vse gosp. poročevalce prosim, da mi s prihodnjim poročilom pošljejo tudi glavno letno poročilo!

J. M.

Peter Pavel Glavar

Dr. Joža Glonar.

Smrt barona Testaferrate je bila v Glavarjevem življenju odločilen dogodek, saj mu je dala, če že ne popolnoma nove smeri, vsaj pobudo, da je v mnogo večji meri lahko začel izvrševati one svoje načrte, ki jih je bil že začel takoj po svojem prihodu v Komendo l. 1744.

Ob tem času je bil že mnogo opravil. Prva njegova skrb v Komendi je bila, da je svojim naslednikom olajšal položaj z ustanovitvijo novega beneficija l. 1750. Za to mesto je določil ubogega dečka iz domače fare, Jožefa Tomlja, ki ga je že 1749 prevzel v svojo vzgojo, ga dal na lastne stroške šolati v Gradcu in mu pozneje oskrbel beneficij v Komendi. Tudi ko je odšel na Lanšprež, mu je stalno poročal o svojih delih ter ga v svojem testamentu določil za soizvršitelja svoje oporoke. Za beneficijata je postavil posebno poslopje pri cerkvi in mu ob svojem odhodu na Lanšprež zapustil potrebno hišno opravilo in perilo, ter bogato knjižnico teoloških in gospodarskih del, ki šteje kakih poldrugtisoč zvezkov in je še danes ohranjena.

Ko je po smrti domačega župnika Roglja postal njegov naslednik in deloma tudi dedič, je imel poleg dohodkov iz komende še več sredstev na razpolago. Njegov najljubši načrt, ki ga je z velikim trudom in žrtvami zasledoval več let, pa se mu ni uresničil. Postavil je v Komendi šolo, v kateri bi naj revni dečki imeli hrano in stanovanje ter se izobraževali poleg šolskih predmetov tudi v glasbi, da bi lahko pozneje živeli kot učitelji in organisti. To šolo je ustanovil okrog l. 1762, jo sam vodil in si poklical na njo za pomočnika učitelja Jakoba Zupana iz Kranja, ki je moral biti

za ono dobo sloveč glasbenik, ker je komponist prve slovenske opere „Belin“. Toda vse njegovo človekoljubno prizadevanje, in celo njegova pripravljenost, da voli za name te šole z internatom vse svoje premoženje, ni imela pravega uspeha. Red mu ustanovitve take šole ni odobril, pač zato, ker pravila reda ne govore o tem, da bi bil njegov namen šolski pouk.

Ta neuspeh in Testaferratova smrt sta povzročila, da je Glavar sklenil oditi iz Komende. L. 1765 je od grofa Alojza Aueršperga kupil graščino Lanšprež na Dolenjskem za 25.000 goldinarjev in 100 cečinov. Da je to visoko kupnino lahko izplačal, se je moral pri treh ljubljanskih meščanih zadolžiti za 6000 goldinarjev. Tukaj se je Glavarju odprlo velikansko polje delavnosti, na katerem je lahko v veliki meri pokazal svoje izredne zmožnosti.

Graščina je bila zanemarjena prav tako kakor zemlja okoli nje, tako da je Glavar dobil takoj polne roke dela. Sezidal je opkarno, postavil moderen mlin in dva velika vezana kozolca, veliko klet in kaščo za žito. Prvi je na Kranjsko uvedel mlatilni stroj. Dal je nasaditi nov, velik vinograd in za pristavo je oskrbel plemensko živino. Dal je na novo nasaditi sadonosnik, vrt za zelenjavo, pogozditi goličave in zgraditi novo cesto od Nemške vasi mimo Lanšpreža na mirensko cesto. Vsa ta dela je izvršil popolnoma na lastne stroške, ne da bi od svojih tlačanov zahteval kaj pomoči. Svojim tlačanom je bil pravi oče, ki jim je vedno rad pomagal z besedo in dejanjem. To se je posebno pokazalo, ko je bila na Kranjskem ustanovljena kmetijska družba, ki se je trudila za povzdigo kmetijstva in redno vpraševala Glavarja, kot izkušenega kmetovavca, v raznih rečeh za njegov svet.

Glavar pa ni vedno čakal poziva kmetijske družbe, ampak je tudi samostojno dajal nasvete. Tako je v posebni vlogi opozoril na revščino Dolenjske, ki izhaja iz dejstva, da imajo podaniki tako malo zemlje, in da na sploh, kakor dokazujejo desetinski registri, Dolenjec komaj petino tega pridelal, kar Gorenjec na enakem kosu zemlje, davki in naklade pa so povsod enake. Zato je protestiral proti novi, nameravani dokladi na vino, ki bi zadela baš Dolenjca, Gorenjca pa ne. Vinogradništvu pa bi se tudi moralo pomagati s tem, da bi se vinogradniki učili trte cepiti in si tako pridelak zboljšali. Vino, ki ga pridelajo iz običajne trte „lipna“, je tako slabo, da se v

kleti že čez eno leto popolnoma skisa, kar jemlje vinski desetini vsako vrednost.

Prav posebno pa je deloval Glavar za napredek čebelarstva na Kranjskem. Za to se mu je ponudila ugodna prilika, ko je po zimi na l. 1768 kranjska kmetijska družba dobila od dunajske vlade predloge, kako bi se naj čebelarstvo na Kranjskem povzdignilo. Te predloge je poslala Glavarju in ga poprosila, naj k vsaki izmed navedenih točk poda svoje mnenje. Iz ohranjenega Glavarjevega odgovora vidimo, da se je Glavar začel pečati s čebelarstvom že l. 1744, torej takoj, ko je prišel v Komendo, da je torej prav čebelarstvo ona gospodarska panoga, s katero se je pečal vse svoje življenje. Tukaj navedemo iz njegovega spisa samo par stvari, ki nam kažejo, kakšno je bilo takrat čebelarstvo na Kranjskem sploh med onimi ljudmi, ki v tej panogi niso imeli toliko znanja in izkušenj, kakor Glavar, ki sam o sebi pravi, da „si laska, da ima na Kranjskem v največji meri popolno znanje čebelarstva“.

V smislu intencij centralne vlade opozarja Glavar najprej na narodno-gospodarski pomen kranjskega čebelarstva, na lepe denarce, ki pridejo na Kranjsko za prodano strd in vosek, ki gresta predvsem na Koroško in Solnograško. Potem pa se obrača proti takrat — kakor pač tudi še danes — razširjenemu napačnemu mnenju, da čebelarstvo ne jemlje nič časa. Prav nasprotno je res: zanj sta potrebna čas in trud, zato je sestavil podroben koledar čebelarških opravil od zime do jeseni.

V glavnem pa je za umno čebelarjenje potrebno troje: 1) sredstva, 2) strokovni pouk, 3) vztrajnost kakor pri vsakem drugem opravilu, če hočemo od njega imeti kaj uspeha. Čebelar, bi naj imel rajši več ko manj panjev, najmanj 12, graščine, posebno one, ki imajo posebnega vrtnarja, pa 50—100, kar bi bilo bolj pametno ko razne drage „oranžerije“ in vrtovi z eksotičnim cvetjem. Zato se v bodoče naj niti ne oprostí, niti ne nastavi noben vrtnarski pomočnik, ki nima od kmetijske družbe spričevala, da je izučen čebelar.

Težava pa je s sredstvi, ki so za to potrebna. Na Dolenjskem ob njegovem času skoro ni bilo čebelarstva, ker je kmet tako „izmozgan“, da nima niti za vsakdanji kruh, kaj šele, da bi si kupil čebele. In če ima par panjev čebel, pa ž njimi ne zna pravilno ravnati. Zato bi naj vlada kmetom dala po vsaj tri panje v rejo. On bi jih na Gorenjskem kupil in dal svojim kmetom, ter jih ob nedeljah in praznikih poučeval

ustno in jim tudi pokazal praktično ravnanje s čebelami. To bo storil ne samo iz ljubezni do tlačanov, ampak tudi do te „nedolžne živalice, ki je moja edina zabava“. Tudi bi napisal knjigo o čebelarjenju, toda to bi lahko opravljal samo po zimi, ker ima v poletju preveč drugega dela.

S tem predlogom je Glavar deloma uspel. Iz l. 1773 je namreč ohranjeno njegovo pismo prezidiju kmetijske družbe, v katerem prosi, naj se mu kmalu izplača onih 200 golderinarjev, ki so določeni za nakup čebel, ker namerava kmalu tudi po raznih drugih poslih odriniti na Gorenjsko. Ta znesek je za ono dobo izredno visok; lahko pa domnevamo, da ni bil samo enkrat.

Glede splošnega položaja čebelarstva na Kranjskem pravi Glavar sledeče: Gorenjska daje več strdi in manj rojev, Dolenjska manj strdi in več rojev, Notranjska pa zaradi kraških goličav, poletne suše in zimske burje za čebelarjenje ni primerena. Po goratih krajih cvete to oli ono vse leto naprej ob vsakem času, tako da je vedno dovolj paše, pa se čebele bolj plodijo; v ravnini je paša bolj redka, ampak takrat obilna (najdaljša je ajda in resje). Vse to so nekako instinktivno zaslutili Gorenjci, ki spomladi zapeljejo čebele, za katere po ravnini ni paše, na Jezersko, odkoder jih pripeljejo šele na ajdovo pašo. Seveda je uspeh v veliki meri odvisen tudi od vremena. Gorski zrak pa ravninskim čebelam ne škoduje, ker se na njega navadijo.

Splošno pravi, da bi panji ne smeli biti obrnjeni ne naravnost na vzhod, ne naravnost na jug, ampak na jugovzhod. Če pa ni drugačne možnosti, je vzhod boljši ko jug. Za panj je najboljši mehak les; čim bolj je mehak, tem boljši je. Čebelni koši niso priporočljivi, ker s svojo večkrat nesnažno prevlako vabijo miši in podgane. Posebno pa še poudarja, kako važna in potrebna je stalna kontrola panjev. On jih zato spomladi in ob Mihelovem stehta in njihovo težo vpiše v poseben register.

Med tem pa je Glavarja doletela čast, da je strokovno mnenje v čebelarških rečeh moral podati celo za inozemstvo. Ljubljanski mestni kirurg Humel je namreč l. 1771 sporočil lužiškemu čebelarskemu društvu svoje odkritje, da se matica opema zunaj panja na poletu od trotov. Društvo se je zaradi te stvari obrnilo na kranjsko kmetijsko družbo, ki je vprašala Glavarja za njegovo mnenje. Glavar je v svojem dopisu kmetijski družbi z dne 25. novembra 1771. Humlovo odkritje v polnem obsegu

potrdil, in ob enem omenil, da že spisuje čebelarški pouk, v katerem bo še marsikaj drugega novega, kar je opazil v teh 27 letih, odkar se peča s čebelarstvom. To je prineslo Glavarju častno članstvo lužiške čebelaske družbe v Malem Budyšinu z dne 5. junija 1772. (Dalje prih.)

Kotiček za radovedneže

1. Postavil sem si nov čebelnjak. Spredaj nameravam narediti vrata, da bi pročelje panjev pozimi lahko zavaroval pred mrazom in mrzlimi vetrovi. Ali so taka vrata koristna ali brez pomena? A. J. Zg. L. p. G.

V starih časih so bila taka vrata zelo v navadi. Čim je nastopila ostra zima, so jih čebelarji zaprli, da so imele čebele mir pred solncem, živalmi (sinicami, žolnami) in burjo, pa tudi pred dvonožnimi stikljivci. Med vrati in žreli je bilo 10 cm prostora, da je zrak lahko neovirano prihajal v panje. Odprta vrata so bila spomladi čebelam vsekakor v korist, ker so jih varovala pred ostrimi vetrovi, ki vlečejo s strani. Pred čebelnjakom je bilo mirno zatišje, ki je vračajočim se čebelam omogočalo neovirano nasedanje, in se je s tem rešilo mnogo živali, ki bi sicer panjev ne dosegle in pred čebelnjakom otrpnile.

Vrata napravite brez skrbi. Paziti pa boste morali, da jih boste ob južnem vremenu pravočasno odprli, da ne bodo izhoda iskajoče čebele za vrati umirale.

Pokojni čebelar Peter Pavlin se je z vrati prav pohvalil. Poudarjamo pa, da ga dandanes skoraj ni čebelnjaka z vrati, kar dokazuje, da niso neobhodno potrebna za dobro prezimovanje čebel.

2. Ali se prezimovanje na sladkorju dobro obnese, ali je samo za silo? F. Ž. D.

Sladkor je izvrstno na domestilo za med. Čebele ostanejo zdrave, prezimujejo zelo mirno in prav malo jih umrje čez zimo. Nismo zagovorniki sladkorja in prav nič nismo prijatelji s tistimi čebelarji, ki jeseni čebelam poberejo dober med, namesto nje pa tlačijo v panje sladkor. To smemo storiti le v sili, kadar nima družina zadostne zimske zaloge, ali pa je satje v plodišču zanešeno s slabim medom (smrekovcem, hojevce, mano, kostanjevcem).

3. Koliko sladkorja bi družini zadostovalo za zimo, ali ravno toliko kakor medu, ali več, ali manj; koliko vode naj dam na kg sladkorja? Isti radovednež.

Množina sladkorne raztopine mora biti ravno toliko, kakor množina medu. Ne smemo pa računati z raztopino, ki jo pokladamo, marveč že z zgoščeno, ki so jo zgostile in predelale čebele v med takrat, ko so jo prenašale iz pitalnika v satje. Čebele izločijo vso odvečno vodo, tako da je vsebuje raztopina potem le 20%, približno toliko kakor cvetlični med.

Dr. Zander je priporočal, naj pokladamo sladkor v razmerju 1:1 (1 kg na 1 l vode). Taka raztopina je primerna za spomladansko krmljenje, ko čebele potrebujejo vode, za jesensko pitanje pa je prerodka. To sem spoznal že pred vojno in sem jih zato pital z mnogo gostejšo raztopino, ki se je izvrstno obnesla. Imel sem manj dela, čebele pa tudi. Izločevanje vode pomeni za čebele velik napor, ki se izraža v izgubi (porabi) sladkorja. Saj mora tudi človek, ki mnogo dela, več jesti kakor lenuh.

Pred nekoliko leti so na dunajski čebelarški šoli delali obširne poizkuse z različnimi sladkornimi raztopinami. Uspehi so bili prav presenetljivi: prerodka raztopina panju mnogo manj zaleže kakor pravilno gosta. O tem je Sl. Č. že poročal, zdi se pa, da čebelarji vse sproti pozabijo...

V „Leipzigiger Bienenztg.“ je letos poročal ravnatelj Paschke iz Greifswalda o poskusih, ki jih je napravil z dvema panjema. Enemu je pokladal raztopino v razmerju 1:1, drugemu pa v razmerju 1:2 (1 liter vode na 2 kg sladkorja). Ugotovil je tole:

	Družina A Raztopina 1:1	Družina B 1:2
7,5 kg sladkorja je dalo raztopine	12 l	8 l
Krmljenje je trajalo	16 dni	2 dni
Sladkor so čebele zadelale po	12 dneh	6 dneh
Panj je pridobil na koncu na teži	7½ kg	10,2 kg
Odstotek vode v zadelanem sladkorju	20%	20%

Iz teh podatkov sledi, da moramo pri jesenskem pitanju pokladati raztopino v razmerju 1 l vode na 2 kg sladkorja. Sladkor mora biti popolnoma raztopljen. Pravilno je, da v posodo natočimo najprej vodo, nato pa vanjo vsipamo sladkor. Na ta način se sladkor mnogo hitreje in temeljiteje raztopi.

4. Ali smem zazimiti čebele na mešani zalogi, nekaj satov medu, nekaj satov sladkorja, da bi bilo potem v panju pol medu, pol sladkorja?

Kje naj bodo medeni sati?

Isti radovednež.

Seveda jih lahko tako zazimate, če imate cvetlični med, je vseeno, kje so medeni sati. Toda sate z mano ali drugim slabim medom (glej odgovor 2!) moramo pomakniti ob kraj gnezda. 1. in 2. ter 8. in 9. sat lahko vsebujeta tak med, v drugih ga pa ne sme biti, kvečjemu kaka malenkost. Tam naj čebele znosijo sladkorno raztopino. Jaz si letos pomagam na ta način, da devljem med dva sata hojvega medu enega z ajdovcem. Potem imajo čebele v vseh ulicah dober med in se skoraj ni bati kakih težav, če le ne bo zima predolga.

5. Ali smem čebele urejevati in sladkor pokladati šele okoli 15. oktobra, ker takrat imam največ časa in ni v panjih več zalege? Isti radovednež.

Malo pozni boste! Do 1. oktobra bi morale biti čebele že urejene. Čimprej to storimo, tem bolje zanje. Ni dobro, če zazimimo nemirne družine. Po zazimovanju in dodajanju krme, se čebele več tednov ne umirijo, kar kvarno vpliva na mirno prezimovanje.

— Stavili ste mi kar štiri vprašanja. Če bi Sl. Čeb. marljivo čitali, bi marsikaj vedeli od tega, kar vprašujete. Pa vas vseeno pozdravljam!

6. Je-li za pokipevanje medice kipeči vinski mošt ravno tako uporaben kakor kvas? Pravijo, da je z moštom medica bolj okusna. Da li to odgovarja? K. š. v Št. J.

Gospod župnik z Viča pri Ljubljani mi je pravil, da so v frančiškanskem samostanu v Kamniku nekoč napravili medico, ki so ji dodali $\frac{1}{3}$ vinskega mošta. Iz te mešanice so dobili tako fino pijačo, da se prav nič ni razlikovala od dobrega vina. Nekoč so pogostili z njo znanega kmetijskega strokovnjaka in poznavalca vina, ki je vedel, da pije medico šele potem, ko so mu to povedali.

Medica dobi po moštu tisto prijetno kislino, ki smo je vajeni pri dobrem vinu. Tudi mnogo bolj pitna je, ker ni presladka, in temeljitejšje se očisti. Kar brez skrbi jo napravite tako, se ne boste kesali.

V moji kleti imam sedaj tri letnike medice. Posebno dobra je tista, ki sem jo napravil tako kakor jo nameravate vi. Prav nič se ne loči od dobre marsale. Imam tudi izvrsten pelinkovec iz medice, ki gostom posebno ugaja.

7. Ali se izplača zasajati zlato rozgo (solidago)? Ali nabirajo čebele na tej rastlini

samo med ali tudi obnožino? Kje bi dobil seme ali sadike te rastline in katero sorto mi priporočate? H. v J.

Zlata rozga se po nekaterih krajih prav dobro obnese. Iz časopisov sem nedavno zvedel, da so jo letos čebele v krškem okraju prav uspešno obletavale. Nabrale so na njej precej medu. Tudi obnožino jim nudi. Brez medu nikakor ne more biti, ker se po nji pasejo celi roji najrazličnejših čebel in mušic. Celó ose jo obletavajo.

Ob Savi od Litije proti Ljubljani so obsežni pasovi zlate rozge. Tam je za čebele pravnati eldorado, če je zlata rozga res tako dobra medeča rastlina kakor pišejo in govore.

Zaradi semena in sadik se obrnite na čeb. podružnico v Dolskem pri Ljubljani. Drugega vira ne vem. Ta rozga se s semenom zelo naglo razpase. Za zemljo ni nič izbirčna, saj dobro uspeva celo na samem prođu.

8. Ali pitanje s sladkorjem preprečuje rojenje? Napravil sem več rojev ob najslabši paši konec maja in v začetku boljše paše v juniju. Medu za pitanje sem iztaknil komaj za roje, starce sem pa moral krmiti s sladkorjem. Toda noben panj ni rojil, le pri enem so se oglašale matice (pri zadnjem narejencu), toda rojil tudi ta ni. Tudi starca, katerima sem vzel matici za roja, nista rojila. Krmil sem ju s sladkorjem, ker nista imela živeža. C. s. v S.

Pitanje s čistim sladkorjem pospešuje rojenje, toda v mnogo manjši meri kakor pokladanje medu, ali pa mešanice medu in sladkorja. Pri tem pa ne smete pričakovati — čudežev, kakor n. pr. v vašem primeru, ko ste želeli, da bi vam rojili panji, ki so imeli živeža komaj za sproti, nikar pa za rojenje. Vaši panji zato niso rojili, ker so bili lačni in je bila bera tako slaba, da so bili v neprestanem boju za obstanek. Ni treba, da bi bili panji z medom zaliti. Take družine ne rojijo rade, pač pa lahko roje pričakujemo od močno zaleženih, živalnih in s primerno množino medu založenih družin. Treba pa je tudi, da je vreme ugodno in paša vsaj toliko dobra, da panje neprestano priganja k marljivemu zaleganju. Ob slabem vremenu in slabi paši tudi pitanje nič ne pomaga, rojev ne bo.

Vaši „izrojenci“ in narejeni roji so rojenje opustili zato, ker je bila v panjih revščina, ne pa zaradi pitanja s sladkorjem. Bodite zadovoljni, saj bi letos ne bilo kaj prida iz njih.

Iz Boh. Bistrice. Spoštovani gospod urednik! Pošiljam dve fotografiji: eno moje male plemenilne postajice za matice, katero imam že tri leta vrh hriba nasproti postaji Bistrice B. j. in drugo, ki kaže mojo malenkost, kako sem ob večerih prenašal matice na praho in nazaj. Letos se mi je oprušilo 30 matic, katere sem vzredil iz mojih najboljših družin. Nekaj teh sem porabil sam, nekaj sem jih prodal, nekaj pa jih še imam.

Prenašanje matic na praho.

Takih malih plemenilnih postaj imamo več v Bohinju. Največjo ima seveda g. Strgar sam, ki ima 50 hramčkov in nad 100 enosatnih plemenilnikov. Zelo veliko matic je vzredil lani g. Zupane v Stari Fužini. Žal, da je moral letos ponovno začeti s čebelarjenjem, ker mu je nekdo iz maščevanja zažgal čebelnjak, da so mu vsi panji z orodjem zgoreli. Na Nomnju ima Zupan Janez svojo plemenilno postajo, drugi čebelarji pa tudi vzrejajo matice, samo kar pri svojem čebelnjaku doma. Lansko leto je bil izkupiček za prodane matice edini dohodek bohinjskih čebelarjev. Samo cena 20 din se mi zdi malo nizka.

V predzadnji številki našega glasila ste nas pohvalili, da edino še Gorenjci držimo ceno medu. Res je, da še nisem prodal niti kilograma medu izpod 20 din, nekateri pa ga na drobno prodajajo po 25 din. Naš gorenjski med je vse nekaj drugega* in ga imamo zelo v časteh, ker ga tudi malo pridelamo v razmerju z drugimi kraji. Letos sem imel povprečni donos 15'60 kg na panj. To ni veliko, če so se čebelarji, ki so imeli čebele v okolici Planine, hvalili, da so po trikrat točili, vsakokrat po 15—20 kg. Če je

* To trdite vi, mi pa pravimo, da imajo vsake oči svojega „mavarja“ in vsaka usta svoj okus, ki ga ustvarja mnogokrat zgolj lokalni patriotizem... Op. ur.

medu dovolj in če se še več vpije nego je resnica, je naravno, da gre cena medu navzdol. Krivda na nizki ceni je samo na čebelarjih samih. Tudi v Bohinju nam kvarijo cene čebelarji-krošnjarji. Omenjam samo primer, ko sem prodal 25 kg medu po 20 din tukajšnjemu trgovcu, tri dni potem pa mu ga je prodal neki čebelar tudi 25 kg po 17 din. Zakaj? Tudi v hotelih ob jezeru je bilo tako. Povsod so bili založeni z medom, katerega je nosil po nizki ceni neki gospod iz Škofje Loke. Jaz sem si mislil svoje. Lansko leto bi ga bil lahko prodal nekaj nad 100 kg po 24 din, pa ga žal nisem imel, zato bom letošnjega prihranil za slabe čase. Čebelarji v Bohinju so vsi tega mnenja. Pa boste rekli, da smo dobro situirani. Tudi reveži so vmes, a vsi s trdimi bučami. Tudi glede stroškov za čebelarstvo smo na prvem mestu. Spomladi moramo krmiti zaradi neprestanega dežja. Odvisni smo edino od paše v juniju in v prvi polovici julija. Če še ajda odpove — peljemo jih v okolico Kranja in na Dolenjsko — moramo zopet krmiti. Le kranjički nas malo izrežejo in pa vzreja matic za g. Strgarja.

Naj vam opišem še, da sem vzredil 29 matic čiste pasme, ena pa se je prevrgla. Kako je to mogoče, sam ne vem. Napravil sem 4 prašilčke, katerim sem dal matice iz A. Ž.

Plemenilna postaja nad postajo Bistrice Boh. jez.

panja št. 8, ki je čiste pasme. Na plemenišču sem imel trotarja popolnoma čiste pasme in glej ga spaka! 3 matice so čiste pasme, ena pa ne. Mlade čebelce od te imajo rumene pasove.

Tudi druge zanimivosti se dogodijo. Tako n. pr. so mi čebele lansko leto umorile 6 oprušeni matic. Vse so v redu zalegale, medene zaloge je bilo dovolj, tudi paša razmeroma toliko dobra, da so nekaj nabrale.

Pri pregledu pa sem ugotovil, da čebele matico držijo v klopčiču. Takoj sem jo oprostil in vrnil družini, pa so se je po nekoliko sekundah zopet oklenile. Na ta način so mi umorile 6 matic. Kaj je bil temu

vzrok, nisem dognal in tudi g. Strgar mi tega ni znal povedati. Sam še ni doživel kaj takega. Pa naj bo za danes dovolj. Prejmite pristrčni čebelarški pozdrav! Avšič Maks, nadzornik proge v Boh. Bistrici.

DRUŠTVENE VESTI

Zveza čebelarških podružnic v Celju bo priredila tale predavanja:

2. oktobra ob 5. pop. pri šolskem čebelnjaku v Šmartnem ob Paki;

9. oktobra pop. ob 2. v Mozirju;

16. oktobra ob 10. v Slovenjem gradu;

23. oktobra ob 10. v št. Ilju pri Velenju pri čebelnjaku g. Franca Grila.

Sladkor. Članstvo obveščamo, da je glavni odbor podvzel vse korake za dobavo sladkorja. Posebno priporočilo in predlog je stavila ministrstvu tudi banska uprava. Člani savezovega odbora so osebno intervenirali pri g. ministru financ. Tudi nekatere naše podružnice so poslale svoje vloge za sladkor. Iz tovarne pa smo zvedeli, da primanjkuje sladkorne sipe v toliki meri, da je niti trgovcu ne morejo pošiljati v zadostni količini. Težave so velike. Društvo sladkorja sedaj nima na zalogi, dela pa vsestransko, da si dovoljenje ministrstva čimprej pridobi.

Prevaževalcem čebel. Na poziv banske uprave se je do 15. septembra prijavilo mnogo čebelarjev prevaževalcev, ki prevažajo čebele na ajdovo pašo v one okraje in občine, ki doslej pri ureditvi ajdovih pašišč še niso prišli na vrsto. Vse gradivo smo uredili in oddali banski upravi. Če je kdo od prevaževalcev prezrl v zadnji številki Slov. Čebelarja naš poziv, naj naknadno **takoj** prijavi svoje prevažanje čebel na ajdovo pašo, da ga dodatno sporočimo še banski upravi.

Neporavnana članarina delu glavnemu odboru vsako leto največ skrbi. Naj bo slaba ali dobra letina, zamudniki imajo vedno svoj izgovor. Treba pa bo proti njim enkrat nastopiti z vso strogostjo. Leto gre h koncu, poravnati je treba mnogo računov, a zamudniki nas brezobzirno puščajo na cedilu, vsemu našemu delovanju in članstvu v škodo. Naj se vsi člani, ki dolgujejo članarino enkrat zamislijo v naš položaj. To je resen klic vsem onim članom, ki ne izvršujejo svoje dolžnosti. Letos so čebele vsaj toliko nanesle, da mora tudi za članarino ostati znesek na razpolago. Ponovno prosimo in opozarjamo vse zamudnike, da zaostalo članarino takoj poravnajo, sicer bodo imeli sitnosti z društvenim advokatom. Potrpljenje ima tudi pri nas svoje meje.

Položnico dobi vsak čebelar lahko na pošti, ki jo je izpolniti z društvenim naslovom in številko ček. računa 11.066.

Važno za ljubljanske čebelarje.

Vse ljubljanske čebelarje, ki bivajo v območju mestne občine ljubljanske, **toda izven trošarinske črte**, opozarjamo, da naj dan točenja prijavijo pristojnemu trošarinskemu uradu, sicer bodo morali plačati od uvoženega medu ravno toliko trošarine kakor tuji čebelarji. To velja za med, ki ga čebele naberejo doma, ali pa če jih čebelar prepelje na tuje pašišče, n. pr. pod Krim in jih potem pripelje domov neiztočene.

Trošarinski organi imajo zelo stroge predpise in ne poznajo nikakih izjem.

NAŠE PODRUŽNICE

Poziv zamudnikom. Ljubl. čebelarška podružnica je nekatere svoje člane, ki so bili v zaostanku s članarino že ponovno — zadnjikrat v letošnji junijski številki Slov. Čebelarja — opozorila na njihovo člansko

dolžnost in v to svrhu za prizadete priložila z imeni izpolnjene položnice. Temu opozorilu pa se je odzvala le peščica zamudnikov, **dočim se približno dva ducata preostalih zamudnikov še vedno ni moglo odločiti za**

poravnava zaostale že davno zapadle članarine, na kar jih opozarja vsaj enkrat mesečno že prejemanje društvenega glasila samo ne glede na v vsaki številki objavljeno opozorilo „Člani, poravnajte zaostalo članarino!“

Zamudniki, ki se nikakor ne morejo privaditi reda in plačevanja že tako nizke članarine, naj blagovolijo imeti v vidiku, da s takim ravnanjem povzročajo svojim organizacijam docela nepotrebne izdatke, ki bi se mogli obrniti za bolj plodonosne svrhe kot pa za stroške večkratnega opominjevanja k izpolnitvi članske dolžnosti. Zavedajo naj se, da z nerednim oziroma zakasnelim plačevanjem ogrožajo obstanek ter redno poslovanje svojih lastnih organi-

zacij, ki morajo iz pičlo dotekajočih sredstev sproti plačevati različne denarne obveznosti za izdajanje lista ter za razne upravno-strokovne svrhe.

Zato se prizadeti zamudniki ponovno vabijo, da nujno izvrše svojo člansko dolžnost, ki jim v prvi vrsti nalaga, da v redu in pravočasno poravnajo malenkostno članarino. V tem cilju so današnji številki za prizadete ponovno priključene poštne pošiljnice, katerih se brez odloga poslužite!

Ljublj. čebelarstva podružnica.

Ljubljanska podružnica bo imela prihodnjo odborovo sejo v torek, dne 4. oktobra ob 8. zvečer v običajnem lokalju. Člani in njihovi prijatelji so vedno dobrodošli gosti. Tajnik.

D R O B I R

Mana je padala...

Po dolgih trpkih letih smo čebelarji letos doživeli letino božjega blagoslova. Pravega cvetličnega medu res nismo mnogo natočili, pač pa se lahko veselimo temnega gozdnega medu iz sladke mane našega gozdnega drevja. Prav čudno je res, katera drevesa so letos medila...

Prvi gozdni med so letos čebele nabirale na smreki. Stara, bolj na samem stoječa drevesa so najprej zamedila pod močnim vplivom kot grah debelega „Lecanium“. Isti pojav je povzročil dobro medenje klike (Thuja), ki jo gojimo na pokopališčih in živih mejah in jo napačno imenujemo „cipresa“. Sredi junija je zamedila mlada smreka, ki je izcejalala obilico sladke mane iz rež mladih listnih poganjkov. Posebno močno se je cedila mana na hrastju in so ga čebele zelo pridno obletavale. Letos so celo stara hruševa drevesa zamedila, da se je pod njimi kar svetilo, vendar te mane čebele niso posebno marljivo nabirale. Iz Črnega grabna v kamniškem okraju sem dobil poročilo, da so čebele zelo močno letele v bukov gozd, kjer se je solzil sladki sok iz rež mladih bukovih listov. Posebno dobro obloženo mizo pa so čebele imele v jelovih gozdovih, kjer se je med dobesedno cedil. Okoliški in tudi drugi čebelarji so me opozarjali celo na raznovrstno grmovje, ki je cedilo sladki sok, vendar pravega vrveža za njem ni bilo opaziti — sok ni bil dovolj sladki.

S posebnim zanimanjem pa sem letos opazoval, da je tudi trava medila. Je to tista ostrá groba trava, ki so je naši močvirnati in zamočvirjeni travniki polni in se imenuje trstikasta pisanka (Baldingera). Po košnji so pogнали iz strnišča svetlo rumenozelene poganjke, ki so bili polni rumenkastih sladkih kapljic, katere so čebele v opoldanski vročini strastno nabirale. Ali se je sok cedil iz ran ali posebnih luknjic, nisem mogel na prosto oko ugotoviti. Pa tudi trstika (Phragmites) je letos dala precej sladkega soka, da so bili listi zgoraj močno pokapani ter so čmrlji in čebele tudi tukaj nabirale sladko medecino. Vzrok tega poslednjega pojava so pa bile običajne zelene listne ušice.

J. M.

Huda in pohlevna gniloba. Obe imenovani bolezni nastopata žal tudi v nekaterih predelih naše ožje domovine in utegneta postati za tamošnje čebelarje naravnost usodni. O njih so razpravljali in še razpravljajo naši strokovni listi in Čebelarstvo društvo je žrtvovalo že mnogo truda in velike vsote, da bi obe kužni bolezni čim bolj omejilo, če že ne popolnoma zatrla.

Naše strokovno glasilo ju imenuje „pohlevna in huda“ gniloba, menda iz vidika nemške oznake „gutartige und böartige Faulbrut“. Prestava odnosno prevedba je povsem pravilna in tudi odgovarja. Pa vendar si dovoljujem predlagati, da bi za obe bolezni privzeli v bodoče in tudi uporabljali dva pristna slovenska izraza in vsa naša čebelarstva literatura naj ju v

bodoče uporabljaja. Mesto dosedanje oznake „h u d a g n i l o b a = bö sartige Faulbrut“ uporabljajmo izraz „kuga čebelje zalege“, kar je tudi dejansko. „P o h l e v n a g n i l o b a = gutartige Faulbrut“ pa naj se glasi v čistem domačem poreklu „gniloba čebelje zalege“. Na kratko pa kar „kuga“ odnosno „gniloba“.

Bolje bo tako in bolj naše! J. M.

„Kako biološko preprečim rojenje čebel“ je naslov članka, ki ga je objavil „Praktischer Wegweiser“. Ker je način, ki ga člankar opisuje, sličen našemu pomladanskemu prestavljanju, ga prinašam v izvlčku: „Sat na katerem je matica, postavimo v sredo plodišča. Na vsako stran denemo po eno satnico, nato pa po en izdelan mlad sat, potem zopet satnici in nazadnje še dva izdelana sata, ki jih pa pri prav močnih družinah lahko nadomestimo s satnicami. Rešetko odpremo in denemo zaležene sate v medišče, pa smo gotovi.“

Kaj dosežemo s tem? Predvsem, ne da bi zalego razmetali, popolno obnovo plodišča. Družino smo s tem spravili v stanje predčasno narejenega roja, ne da bi družino razcepili. Pri primerni paši se bo popolnoma razvila.

In dalje: zakaj na obeh straneh sata z matico po eno satnico? Prvič družino zlepa ali zgrda primoramo, da začne staviti satje. S tem jo odvrnemo od rojenja, ker si mora ustvariti predpogoj za obstanek, to je strjenost gnezda, čeprav najmanjšega.

Drugič: Občutek vrzeli v gnezdu smo zbudili s tem, da smo dali poleg satnic izdelane sate, prav to pa spodbuja družino, da gradi, ker mora vrzeli na vsak način izpolniti.

Člankar nasvetuje, da naj čebelarimo le z družinami, ki nerade rojijo. Na koncu pristavlja, da ti nasveti niso nikaka teorija, ampak odkar tako dela, nima rojev, pač pa toliko več medu. A. Ž.

Ali še ne bo konca? Odkar trajajo boji med domačimi čebelarji in prevaževalci, se vedno bolj množe primeri poškodbe tujih čebel. Nekateri čebelarji kar ne morejo počakati, da bi oblast uredila izrabo ajdovih pasišč in si prisvajajo pravico, da skušajo na lastno pest pregnati nadležne prevaževalce. Preobračajo jim skladanice panjev, duše čebele, jih polivajo s strupenimi snovmi, kradejo družine in satje in segajo celo po ognju in žveplu.

Res daleč smo že prišli! Bili so časi, ko bi zastoj iskal čebelarja, ki bi se dotaknil tujih čebel. Pod častjo in možatostjo najpri-

prostejšega čebelarja je bilo, da bi stresal svojo jezo nad tujimi nedolžnimi čebelami. Pa nikar ne mislite, da ni bilo sporov, toda vsi čebelarji so čebelo spoštovali tako zelo, da so prištevali zločinska dejanja, ki bi jih kdo napravil pri čebelah, med najgrša hudodelstva.

To, kar počenjajo nekateri čebelarji zadnja leta, tudi najbolj zagrizen nasprotnik prevaževalcev ne more odobravati. Če se komu godi krivica, lahko pride do pravice na zakonit način, nihče pa si jo ne sme rezati sam in še na tak grd način.

Vse poštene čebelarje prosimo, naj se zavzamejo, da bodo oblasti krivce lažje zasledovale in dognale. To je v interesu vseh čebelarjev. Danes meni, jutri tebi! Prevaževalcem pa svetujemo, naj bodo previdni pri izbiri pasišč, da ne bodo upravičeno razburjali domačih čebelarjev.

Najracionalnejši način čebelarjenja še vedno ni točno ugotovljen, vendar so posamezni čebelarji letos dokazali, da so že prav blizu temu tako zaželenemu idealu. Če hočeš doseči velik pridelek, sleči čebele do golega. Poberi jim sleherno kapljo medu, pa ne samo iz medišča, marveč tudi iz plodišča. S tem ubiješ več muh z enim samim udarcem. Napolnil boš medeno posodo, izpraznil satje in napravil prostor za nov med in novo zalego in čebele bodo celo ve-sele tvoje nenavadne dobrotljivosti in skrbi za njih ugodnost. In ti bodo satje zopet zalile z medom, da boš zopet lahko točil in še enkrat ali pa tudi še Bog ve kolikokrat... Vse je mogoče na svetu, saj je včasih jelka medila še o božiču...

Lahko se pa pripeti tudi kaj nevšečnega. Po večkratnem točenju jelka nenadoma neha mediti, kakor se je zgodilo n. pr. letos. Panji so prazni, kaj sedaj? Naj si pomagajo kakor morejo in znajo! Zlato pravilo racionalnega čebelarjenja je: skubljenje čebel podžiga njih delavnost. Ajdmo z njimi na Štajersko v ajdo, tam se bodo pasle po mili volji in zalile satje z dišečim ajdovcem — do zadnje celice, kakopak!

Toda prišlo je drugače. Ajda je bila pozna in je slabo medila. Zaradi neprestanih nalivov in mrzlih noči je bila bera zelo slaba. Čebele niso dobivale niti za sproti. Koder ni bilo starih zalog v panjih, so čebele začele umirati. Našemu umnemu čebelarju je padlo lepo število panjev. Smrt jih je rešila vseh zemeljskih težav in tudi njih gospodarja...

Nikar pa ne mislite, dragi čebelarji, da je ta zgodba iz trte zvita. Vse se je resnič-

no zgodilo — letos, ko je tudi najbolj sebičen čebelar v hoji lahko prišel do svojega in pustil tudi čebelam pošten delež, ki so ga prav gotovo zaslužile.

Kdaj bo konec takih pojavov? Prav bi bilo, da bi prišla imena takih „čebelarjev“ na črno desko.

Letošnja čebelarska letina v Jugoslaviji je bila v splošnem prav slaba. Izvzemši nekaterih predelov v Sloveniji, niso nikjer pridelali kaj prida medu. Ponekod je bilo tako slabo, da bodo morali vsem panjem pomagati s sladkorjem, če ga bo sploh kaj na razpolago. Vse kaže da bo letošnjo zimo imela smrt obilno žetev pri čebelah.

Zakaj ne dobimo sladkorja? Beograjski časopisi so razbohnali, da je finančno ministrstvo ustavilo dobavo denaturiranega sladkorja zaradi tega, ker so finančne oblasti dognale posamezne primere zlorabe s tem blagom.

Morda je na tej vesti trohica resnice, toda glavni vzrok za ustavitev dobave moramo iskati v izčrpanih zalogah.

Lani so sladkorne tovarne pridelale premalo blaga, niti toliko, kolikor ga rabimo za domačo potrebo, oziroma za domačo kuhinjo. Letošnjega sladkorja pa še ni. Blaga za človeško porabo primanjkuje. Podeželske trgovine ga v zadnji tretjini septembra meseca sploh niso imele. Zato se ne smemo čuditi, da ga čebelarji ne dobimo.

Bolj srečni so vinogradniki, ki so ga kljub pomanjkanju dobili. Mošt ne počaka in ga moraš sladiti, če je prekisel, sicer se pokvari. Čebele pa lahko počakajo — na smrt.

Voska ne smemo pregreti, sicer znatno potemni. Mnogo je čebelarjev, ki tega ne vedo, zato nikdar ne skuhamo lepega blaga. Malenkosti imajo včasih veliki učinek, pri kuhi voska je tista malenkost prevelika vročina.

Risarski žeblički so dober pripomoček za olajšanje opravil v panjih. Včasih izrežemo vse matičnike izvzemši enega. Da vemo, na katerem satu je, zabodemo v sat risarski žebliček in nam potem pri reviziji ni šele treba iskati sata z matičnikom. Taki žeblički se obnesejo posebno pri večjem čebelarstvu.

Lega čebelnjaka. O tem je v predzadnjem Čebelarju pisal g. Peternel in je povedal vse, kar mora čebelar začetnik vedeti. K njegovim navodilom omenjam še, da je sončna lega (proti jugovzhodu ali proti jugu) po mojih izkušnjah posebno primerna zlasti v krajih, kjer je jeseni, pozimi in spomladi večkrat megla, še bolj pa tam, kjer imajo čebele glavno pašo po gozdu (na smreki in jelki). Zgodnje spomladansko trebljenje je za družine, ki prezimujejo na pregostem medu, velikega pomena. Če je čebelnjak obrnjen proti popoldanskemu soncu, se čebele kakega toplega dne proti koncu januarja meseca lahko sprelete in vrnejo v panje, na senčni strani pa ne, in postanejo grizave.

Preveč sonca pa tudi ni dobro. Od tretje popoldanske ure naprej naj bo pročelje čebelnjakov v senci, da se čebele ob pasjih dneh na soncu preveč ne pariyo in da ne nastane v panjih prevelika vročina, ki tako porazno vpliva na let čebel, da se za pašo več ne zmenijo in samo prisedajo v velikih gručah. Ta „lenoba“ je posledica sile sončnih žarkov in odsev borbe panja za obstanek. Takrat je truma čebel pred žrelom zaposlena s prezračevanjem panja in vse te čebele so za pašo izgubljene, dokler traja velika vročina. Pameten čebelar bo takrat odprl dušnike v vratih. Naj se ne boji, da bi si čebele zobe prehladile ali postale potogromaste.

Res pa je, da panji na sončni strani raje rojijo. Nekaterim čebelarjem to godi, nekaterim pa ni všeč. Vsem itak ni mogoče ustreči.

Popravek.

Tiskarski škrat nam jo je v 9. številki pri članku „Kdo odločuje spol v čebelni družini?“ pošteno zagodel. Besedilo na str. 130. od 25–54. vrstice levega stolpca je uredniška pripomba, ki se je kljub urednikovi ponovni korekturi vseeno vtihotapila v besedilo članka in s tem napravila prav neljubo zmedo.

Opomba spada na str. 129, k tretjemu odstavku desnega stolpca k besedi „satnice“ (5. vrsta).

Gospoda Peternela prosimo za zamero. Ur.

Sklep za uredništvo je 20. dne vsakega meseca. Pisma in denar za društvene namene je naslavljati na „Slovensko Čebelarsko društvo“ v Ljubljani. Ček, račun št. 11.066. — Blagovne pošiljke (vosek, med) in naročila za čebelarske potrebščine je pošiljati na „Društveno Čebelarno“ v Ljubljani, Tyrševa c. 21. Telefon 35-45. Ček, račun št. 15.645. — Društveno tajništvo je v Ljubljani, Poljanska c. 13/l. Telefon 38-38.

Izdajatelj za Slovensko Čebelarsko društvo in urednik: Avgust Bukovec.
Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

kor podružnice, toda potrdilo pristojne finančne kontrole si morajo preskrbeti sami in ga z naročilom vred poslati osrednjemu društvu.

Sladkor je denaturiran **s srednje hudo papriko** in sicer v razmerju po $\frac{1}{2}$ kg paprike na 100 kg sladkorja.

Brez potrdila finančnega oddelka, društvo ne sme nikomur prodati sladkorja.

Vsi čebelarji, ki so društvu denar za sladkor poslali že vnaprej, naj nam pošljejo še potrdilo pristojnega oddelka finančne kontrole, da so sladkorja resnično potrebni.

Vsi ostali čebelarji, razen direktnih članov, morajo sladkor naročiti potom svojih podružnic.

Čebelarstvo sedaj sladkorja nima na zalogi. Pač pa ga je že naročilo in ga bo dobilo predvidoma okrog 20. oktobra, če ne bo kakih posebnih zaprek. Ko bo prispel sladkor v Ljubljano, bodo čebelarji obveščeni po dnevnikih časopisih.

Mali oglasi

Prodajam 10 A. Ž. panjev s čebelami vred, zdrave in s polno zalogo ajdovega medu za zimo. Panji so z verando in dobro ohranjeni. Cena s panji vred din 275.—. **Lukežič Franc**, železniški uradnik, Celje-kolodvor.

Prodajam čebeljak z 10 A. Ž. panji, skoraj novimi z verando, zalogo ajdovega medu, 6 panjev in čebele, 14 knjig Slov. Čebelarja — vezane, 2 posodi za med in potrebno orodje za din 2000.—. Poleg tega še novo kolo za din 600.—. **Lojze Zorič**, Krško.

Prodajam 10 obljudenih A. Ž. panjev čebel, čiste sivke. Cena po dogovoru. **Anton Štros**, Stara Fužina 46. p. Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru.

Prodajam ajdov med (pitanec) v škafih po 25 kg. **Janko Babnik**, Ljubljana, Rožna dolina, cesta VII. št. 12. Prevzem samo osebno.

Prodajam poceni več starih A. Ž. panjev ali pa zamenjam za dober med. Prevzem osebno. **A. Bukovec**, Ljubljana, Grubarjevo nabr. 14.

CENIK št. 8

orodja in drugih potrebščin za napredno čebelarstvo. Neobvezno veljaven od 1. avgusta 1938. Številke so po večini iste kot v ilustriranem seznamu.

(Nadaljevanje in konec)

- Št. 120. Nož za izpodrezovanje prizidkov v A. Ž. panju . . . . . Din 8.—
- Št. 121. Pleskarska pralica za izpodrezovanje voščenih prizidkov:
- a) širina 4 cm . . . . . Din 9.—
- b) širina 7 cm . . . . . Din 11.—
- Št. 122. Razstojšče, leseno (grabljice) za uravnava sator v A. Ž. panju:
- a) za panj na 9 sator . . . . . Din 4.—
- b) za panj na 10 sator . . . . . Din 4.—
- Št. 123. Lovilna vreča za roje, zelo praktična . . . . . Din 50.—

F. Potrebščine za pitanje.

- Št. 131. Pitalnik za A. Ž. panj iz bele pločevine . . . . . Din 11.—
- Št. 132. Turinški balon za 11, za pitanje od zgoraj v medišču . . . . . Din 9.—
- Št. 133. Podstavek, odprt, za turinški balon . . . . . Din 5.—
- Št. 134. Podstavek, zaprt, za turinški balon . . . . . Din 7.—

G. Matica.

- Št. 151. Barva za označevanje matic. Garnitura obstoja iz štirih barv, laka in alkohola . . . . . Din 16.—
- Št. 152. Pokrovka za pripiranje matice pri označevanju . . . . . Din 5.—
- Št. 153. Pinceta za prijem matice . . . . . Din 20.—
- Št. 154. Matičnice:
- a) za pritrditev na satnik (prof. Verbičeva) . . . . . Din 4.—
- b) za pritrditev na satnik (Gašperinova) . . . . . Din 4.—
- c) polokrogla (Kranjica) . . . . . Din 4.—
- Št. 155. Matičnica, zaklopna . . . . . Din 10.—
- Št. 156. Škatlica za pošiljanje matic po pošti . . . . . Din 4.—
- Št. 157. Hramček za dva plemenilnika . . . . . Din 45.—
- Št. 158. Plemenilnik z matičnico . . . . . Din 35.—
- Št. 159. Matičnica za plemenilnik . . . . . Din 5.—
- Št. 160. Sito za čebele . . . . . Din 50.—
- Št. 161. Letvica s čepki za umetne matičnike . . . . . Din 8.—

H. Točenje in shranjevanje medu.

- Št. 171. Stojalo s podstavkom za odkrivanje satja . . . . . Din 105.—
Št. 172. Vilice za odkrivanje satja . . . . . Din 22.—
Št. 173. Nož za odkrivanje satja:
a) krajši . . . . . Din 10.—
b) daljši . . . . . Din 10.—
Št. 174. Točilo (trcalnica):
a) na 3 sate do mere 32 × 43 cm . . . . . Din 850.—
b) na 4 sate do mere 28 × 43 cm . . . . . Din 875.—
Št. 175. Koš za točilo:
a) na 3 sate . . . . . Din 175.—
b) na 4 sate . . . . . Din 195.—
Št. 176. Ležišče za koš z jekleno kroglico . . . . . Din 14.—
Št. 177. a Gonilo za točilo, za pogon na sredi . . . . . Din 195.—
Št. 177. b Prečno železo za to gonilo . . . . . Din 20.—
Št. 178. a Gonilo za točilo, za pogon s strani izredno močno in trpežno . . . . . Din 230.—
Št. 178. b Prečno železo za to gonilo . . . . . Din 20.—
Št. 179. Mreža pocinjena za koš za točilo, 1 m . . . . . Din 35.—
Št. 180. Odtočna štula s pipo, fino ponikljana . . . . . Din 45.—
Št. 181. Čistilnik za med z dvojnimi sitom, 16 l prostornine . . . . . Din 110.—
Št. 182. Čistilnik za med, za večji obrat . . . . . Din 275.—
Št. 183. Sito, enojno, redko, za čiščenje medu . . . . . Din 22.—
Št. 184. Sito, dvojno, za čiščenje medu, premer 19 cm . . . . . Din 30.—
Št. 185. Sito, dvojno, za čiščenje medu, premer 22 cm . . . . . Din 45.—
Št. 186. Posnemača iz celuloida za med . . . . . Din 3.—
Št. 187. Stekleničica za pošiljanje vzorcev medu v škatlici iz lepenke . . . . . Din 3.—
Št. 188. Posoda s štulo za točenje medu . . . . . Din 110.—
Št. 189. Posodica za med iz pločevine:
a) za ½ kg . . . . . Din 4.—
b) za 1 kg . . . . . Din 5.—
c) za 2 kg . . . . . Din 7.—
Št. 190. Posoda za med iz pločevine za 4½ kg . . . . . Din 12.—
Št. 191. Posoda za med iz pločevine za 10 kg . . . . . Din 22.—
Št. 192. Posoda za med iz pločevine za 25 kg . . . . . Din 35.—
Št. 193. Posoda za med iz pločevine za 50 kg v lesenem obodu . . . . . Din 95.—
Št. 196. Kozarec za med. Enoten društveni kozarec z zaporo „Bayol“:
a) za ½ kg . . . . . Din 5.50
b) za ¾ kg . . . . . Din 6.50
c) za 1 kg . . . . . Din 7.50
d) za 1 kg . . . . . Din 10.—
Št. 197. Kozarec za med, brez pokrova:
a) za ½ kg . . . . . Din 3.—
b) za 1 kg . . . . . Din 4.50

- Št. 198. Lončki za med, iz povoščene lepenke:
a) za 3 dkg . . . . . Din 0.50
b) za 6 dkg . . . . . Din 0.55
c) za ½ kg . . . . . Din 0.60
d) za ¼ kg . . . . . Din 0.75
e) za ½ kg . . . . . Din 1.—
Št. 200. Lopatica za kopanje strjenega medu:
a) dolga in ozka . . . . . Din 17.—
b) kratka in široka . . . . . Din 30.—
Št. 201. Etikete za razne vrste medu (cvetlični, planinski, hojev, ajdov):
a) enobarvne, 7 kom. . . . . Din 1.—
b) dvobarvne, 7 kom. . . . . Din 1.—
Št. 202. Etikete za kontroliran med:
a) manjša, 1 kom. . . . . Din 0.20
b) večja, 1 kom. . . . . Din 0.25

I. Razno.

- Št. 211. Tehtnica za opazovalni panj najnovejšega sistema . . . . . Din 650.—
Št. 211. a Tiskovine za opazovalni panj . . . . . Din 0.20
Št. 212. Priprava za zbijanje satnikov . . . . . Din 35.—
Št. 213. Članska izkaznica (legitimacija) . . . . . Din 4.—
Št. 214. Društveni znak . . . . . Din 7.—
Št. 215. Čebelarški znak (fino pozlačena čebelica) . . . . . Din 5.—
Št. 216. Kolajna „Anton Janša“ . . . . . Din 7.—
Št. 217. Slika „Anton Janša“ . . . . . Din 2.—
Št. 224. Klešče navadne, ščipalne . . . . . Din 16.—
Št. 225. Klešče ploščnate . . . . . Din 16.—
Št. 226. Žaga, lisičnica . . . . . Din 22.—
Št. 227. Vodna vaga . . . . . Din 24.—
Št. 230. Šablona števil, garnitura . . . . . Din 9.—
Št. 231. „Rodax“, sredstvo za zatiranje mravelj, 1 stekleničica . . . . . Din 10.—
Št. 232. Posodica za „Rodax“ . . . . . Din 10.—
Št. 233. „Medolux“, lak za pleskanje pločevinaste posode, Brezbarven ali poljubne barve. Posodica ½ kg Din 12.—, ¼ kg Din 20.—, ½ kg Din 35.—, 1 kg brez posode . . . . . Din 60.—

K. Čebelarstva književnost.

- Št. 251. Knjiga „Praktični čebelar“, Fr. Donat Jug. Zelo priporočena najnovejša učna knjiga za čebelarje:
a) nevezana . . . . . Din 40.—
b) vezana . . . . . Din 50.—
Št. 252. Knjiga „Naš panj“, Anton Žnideršič . . . . . Din 40.—
Št. 253. Knjiga „Naša košnica“, Anton Žnideršič . . . . . Din 25.—
Št. 254. Brošura „Vrednost in uporaba medu“, Josip Verbič . . . . . Din 1.50
Št. 255. Brošura „Čebelne bolezni“, Josip Verbič . . . . . Din 2.—
Št. 256. Knjiga „Anton Janša“, Stane Mihelič . . . . . Din 20.—

Z izdajo tega cenika so razveljavljeni vsi prejšnji naši ceniki, vendar navedene cene zaradi valutarnih razmer niso obvezne.

V Ljubljani, dne 1. avgusta 1938.

Vodstvo Društvene čebelarne.